

Værd at se i Munkebo

MUNKEBO BAKKE

Munkebo er begunstiget fra naturens side med vand på stort set alle sider. Området fik sit nuværende udseende under den seneste istid for 12.- 15.000 år siden, da ismasserne gravede egnen ud og efterlod store mængder materiale, der i dag ligger som et buet bakkedrag mellem Odense og Kerteminde fjorde. Den meget stejle del af bakkens nordside opstod, da gletsjeren stoppede her og dannede en endemoræne.

Tårnet og gården

Den retskreds, som omfattede Hindsholm og sognene syd for Kerteminde Fjord, hedder Bjerge herred. Det er rimeligt at tro, at den i hele området iøjnefaldende Munkebo Bakke gav herredets dets navn, for i Valdemar Sejrs jordebog 1231 hed det "Bjerg herred". Bakken kaldtes i ældre tid "Munkebjerg", og i senere beskrivelser støder man også på betegnelsen "Munkebo Bjerg". "Bjerg" var tidligere det almindelige ord for "bakke". Den ansås tidligere for Fyns højeste punkt.

Lokalbefolkningen har altid søgt bakken ved særlige lejligheder. Med de forbedrede transportmidler fra 1800-tallets slutning blev den efterhånden også et yndet udflugtsmål for udensogns gående, cyklende og kørende i hestevogne og biler. På grundlovsdage var der trængsel af udflugtsglade skolebørn med madpakker.

Trængsel i Bakkegårdens beskedne faciliteter var der også, da ca. 800 mennesker i 1921 var mødt op for at høre politikerens John Christmas Møller, valgt i Kertemindekredsen for de konservative, holde grundlovstale. Rekord blev dog slået både i 2014 og 2015, da flere tusinde mennesker overværede besøg af Den Kgl. Ballet og Den Kgl. Opera.

Bakkens højde, 58,4 m, bliver til mere i kraft af den imponerende bronzealderhøj, som knejser deroppe. Så her er også den 4. dimension, tiden, i spil. Bakken har fra meget gammel tid heddet "Loddenhøj", det vil sige en lådden (bevokset) høj. Den har givetvis altid haft en særlig status lokalt, for den midterste af Munkebos 3 bymarker i landsbyfællesskabets tid hed "Loddenhøjs Mark". Både dette, samt placeringen af et tårn på dens top i 1890'erne kan forklare, at den har undgået andre oldtidshøjes skæbne. Hvad den måtte gemme, er overladt til fremtidens arkæologer.

Luftfoto af Munkebo Bakke ca. 1936

Før bilismen gjorde folk til individualister, når det kom til valg af udflugtsmål, var valgmulighederne mere begrænsede, så tilstrømningen til de enkelte, lokale mål var mere massiv. Fra slutningen af 1800-tallet blev også Munkebo Bakke i stigende grad et yndet udflugts-

mål for udensogns besøgende. Så o. 1880 flyttede en driftig gårdejer, Niels Hansen, sin ejendom ved den nuværende Svishavesti, til bakkens top. Det blev til en 4-længet gård, "Bakkegården".

Måske havde han set nogle nye indtjeningsmuligheder. Naturen var blevet moderne, så datidens sommersøndagsturister havde fået øje på den skønt beliggende plet og ville også gerne have kaffe til. Som sognerådsmedlem og -formand var det næppe svært for ham i 1882 at få restauratørbevilling i en allerede opført pavillon ved stuehusets nordende, hvor der også blev plads til lørdagsdans.

Langt op i 1900-tallet var pavillonen et yndet mål for specielt egnens unge. Gården ligger der stadig, men blev i 1959 købt af Ejendomsselskabet Lindø A/S. I 2013 forærede man den med det tilbageværende areal til Kerteminde Kommune,

hvorefter den selvejende institution "Munkebo Bakke" blev dannet. Denne arbejder på en plan for bakkens fremtidige funktioner.

Samme Niels Hansen lod også opføre et tårn på toppen af oldtidshøjen. Det skete formodentlig i 1895. Tårnet stod, 6 m. højt, på et kampestensfundament med en indre vindeltrappe som adgang til toppen. Det var naturligvis tænkt som en yderligere attraktion for de efterhånden mange besøgende. På toppens plateau blev der senere opsat en kikkert, som aktiveredes ved møntindkast. I mange år måtte man også betale entre for at komme op i tårnet.

I 1939 kom en ny attraktion til over for tårnet, en restaurant i funkisstil, som yderligere bidrog til bakkens popularitet som udflugtsmål, hvad enten man ville nyde de stegte ål eller en kop kaffe med brød. I storhedstiden i 1940'erne og 1950'erne, efter den nye restaurants opførelse, blev bakken et vældigt tilløbsstykke og målet for utallige udflugter samt centrum for fester, generalforsamlinger, Skt. Hans- og grundlovsfester samt andre politiske møder. Folketingsmedlem Christmas Møller talte således her i 1921. Restauranten blev indtil 1971 drevet af Niels Hansens efterkommere, men gennemgik nogle ydre ændringer, inden den nedbrændte natten til 1. januar 1988.

Luftfoto af Munkebo Bakke ca. 1948

Selv om tårnet var fredet, fremstod det fra 1970'erne stærkt forfaldent, og da restauranten brændte, kom der yderligere skub i planerne om en gennemgribende istandsættelse af området. Den blev til virkelighed i begyndelsen af 1990'erne, da kommunen i kraft af en fondsgave på 1 million kroner kunne købe bakkeområdet af de daværende ejere og samtidig lade opføre et helt nyt tårn i samme højde som det første, dog nu med overdækning i form af et kobbertag. Tårnet var tegnet af den lokale arkitekt Sander Hansen. I tårnet ses kompasset rundt en række keramikplader, udført af den lokale keramikker Finn Bjørnholt, med markeringer af udsigtsmål. I restaurantens tidligere have på sydskråningen, hvor kun nogle enkelte trægrupper er bevaret, er der etableret en amfiteatralsk scene og en labyrint. Det nye tårn og området blev indviet ved en folkefest 22. august 1993, og forsynedes i 2014 med en ny kikkert.

Under et af sine besøg på egnen beskrev Johannes V. Jensen Munkebo Bakke og udsigten derfra således: "Fra Kerteminde syner Beltet med Kimming som et Hav, indenfor ligger Kerteminde Fjord og kroger sig ned i Kertinge Nor, bag en Landarm igen Odense Fjord med mange Kringelkroge, på Landevejen fra Odense oppe ved Munkebo svæver man som en Hængebro af Gårde og Sogne midt imellem tusind Søer ...". Digteren er givetvis blevet inspireret oppe i tårnet, for når man står deroppe, svæver man bogstaveligt talt højt over vandene.

Begynder man i vest ses Lindøværftet og ved siden af, Lindø Terminalen, en filial af Odense havn. Bag Værftet anes en del af Odenses profil. Mod nordvest ligger Boels Bro havn. I den vestlige ende af dobbelthuset til venstre for vejen var der toldpost fra 1912 til 1972. Herfra kunne toldopsynsmanden holde øje med skibsfarten fra Kattegat gennem "Gabet" ved Enebærroddes fyr ind til Odense. I klart vejr kan man se både Jylland, Endelave og Samsø. Mod nordøst ses halvøen Midskov, og bag denne skyder Hindsholm med Fyns Hoved sig ud i Kattegat. Den højtbeliggende Stubberup Kirke, et kendt sømærke, ses tydeligt, kirkerne i Dalby og Mesinge dog bedst med kikkert. Højen i øst, hvor fællesantennemasten rager op, hedder "Varehøj". Som navnet antyder, var den en bavnehøj - et sted hvor der med blus blev signaleret til andre bavnehøje når der skulle advares mod farer. Bag træerne ses toppen af Drigstrup Kirke. Mod sydøst er der udsigt til Asnæsværket ved Kalundborg, til Kerteminde og Storebæltsbroens pyloner. I syd ses Revninge Kirke og på den anden side af noret Kølstrup Kirke. Lidt til højre for denne skimtes herregården Ulriksholms tage.

Meget tyder på at Munkebo Bakke altid har haft en helt særlig status i lokalbefolkningens øjne. Det er fristende at forestille sig at årsagen til at bronzealderhøjen deroppe formodentlig aldrig er blevet plyndret, ej heller ødelagt af skanseanlæg i de slesvigske krige, kunne skyldes dens særlige status, men sådan hænger det nok ikke sammen. Og flere sagn knyttet til bakken, ligesom navnene på Munkebos 3 marker frem til udskiftningen i 1797, Kildebjerg, Låddenhøjs og Frossenkilde marker har alle en relation til bakken, hvor flere kilder udspringer.

Den Kgl. Ballet gæster Munkebo Bakke juni 2014

Også i nyere tid er der en livlig, men lidt anderledes aktivitet på bakken. Området benyttes således af mange som mål for familieudflugter, vandrestier og cykelruter går over bakken og traditionen med Skt. Hans arrangementer er videreført. På bakken er brudepar blevet viet og forevigt, og ungdomsskolen og værftsorkestret har afholdt flere koncerter, for blot at nævne nogle af de

mange aktiviteter.

Fra 2013 er den selvejende institution "Munkebo Bakke" som nævnt i fuld gang med at realisere nye planer for det traditionstunge områdes fremtid.